

Miten ikääntyneet haluavat asua Nokialla?

Ikäihmisille toteutetun kyselyn perusteella hyvän asumisen elementit muodostuvat pääsääntöisesti kolmesta osatekijästä: 1) esteettömyydestä asumisessa, palveluissa ja liikkumisessa, 2) mahdollisuudesta olla yhteydessä toisiin ihmisiin sekä 3) mahdollisuudesta nauttia ympäröivästä luonnosta. Valtaosa vastaajista (80 %) on kiinnostunut uuden tyyppisistä kortteliratkaisuista kuten hyvinvointi- ja seniorikorttelit, joissa palvelut ovat lähellä ja vuorovaikutus toisiin ihmisiin on helppoa. Kyselytulosten perusteella voidaan suositella kahta asiaa: laaja-alaisen esteettömyyden varmistamista asuinalueilla sekä seniorikorttelin suunnittelun käynnistämistä.

Kotoisa ehto -hanke toteutti asumiskyselyn ikäihmisille

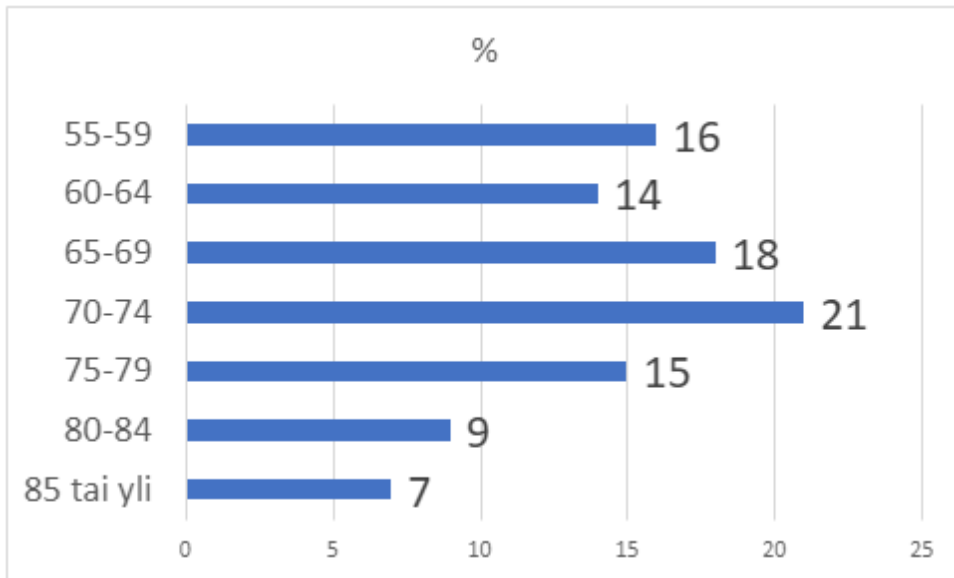
Nokian kaupunki sai vuonna 2021 ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmasta avustuksen kehittämishankkeelle. Avustusten tavoitteena on tukea kuntia varautumaan väestön ikääntymisen tuomiin haasteisiin ja lisäämään ikäystävällistä asumista. Nokialla hankkeen tavoitteeksi asetettiin laatia suunnitelma siitä, miten kaupungissa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää ns. välimuotoista asumista, joka tarjoaa vaihtoehtoja tavallisen asumisen ja ympärivuorokautisesti tuetun asumisen välille.

Hanke lähti selvittämään, millaisia ovat nokialaisten ikäihmisten asumistoiveet. Alkuvuodesta 2022 toteutettiin asumiskysely kaikilla 55 vuotta täyttäneille kaupunkilaisille. Kyselyllä haluttiin myös kannustaa ihmisiä oman asumisen suunnitteluun kysymällä itseltään, "mitä minä haluan asumiseltani ja missä asua"?

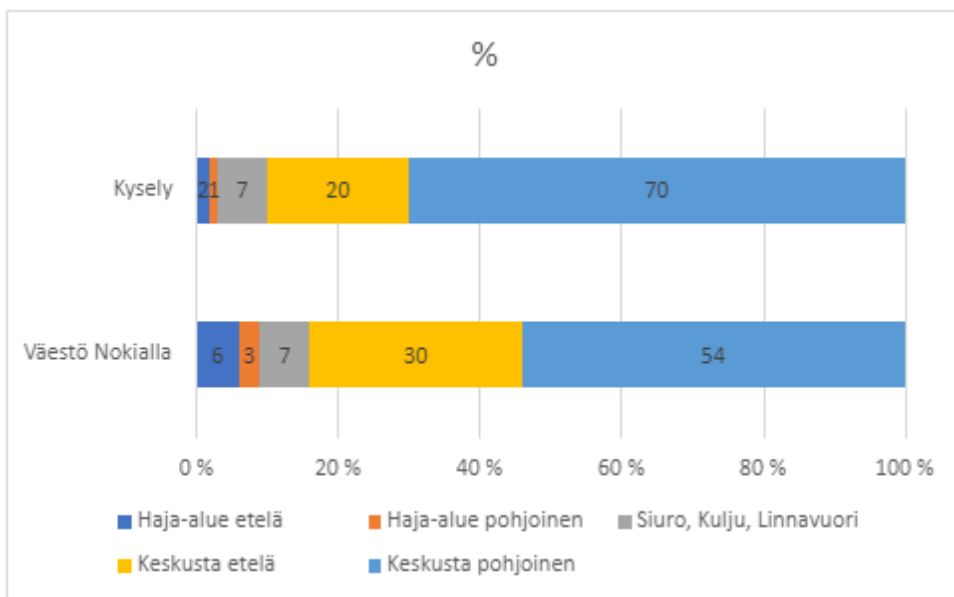
Kotoisa ehto –hanke järjesti 24.5. Nokian kirjasto- ja kulttuuritalo Virrassa yleisötilaisuuden, jossa kerrottiin kyselyn keskeiset tulokset, esiteltiin kaupungin lähitoritoimintaa sekä puhuttiin yhteisöllisen arjen rakentumisesta. Tilaisuuteen osallistui noin 50 ihmistä. Seuraavassa käydään läpi keskeisiä kyselyn tuloksia.

Vastaajajoukko edustaa hyvin Nokian eri alueita ja eri ikäryhmiä

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 466 ihmistä. Vastaajat edustivat hyvin tasaisesti ihmisiä eri ikäluokista (kuvio 1) ja eri asuinaleilta (kuvio 2). Naisia oli vastaajien joukossa selvästi enemmän (74 %) kuin miehiä (26 %). Yksin asuvia oli noin puolet ja 15 % vastaajista asui senioreille suunnatuissa kohteissa. Hanke sai kyselyn toteutuksesta paljon positiivista palautetta. Hyvä vastaanotto runsas vastausaktiivisuus kertovat siitä, että asialle on tarvetta.

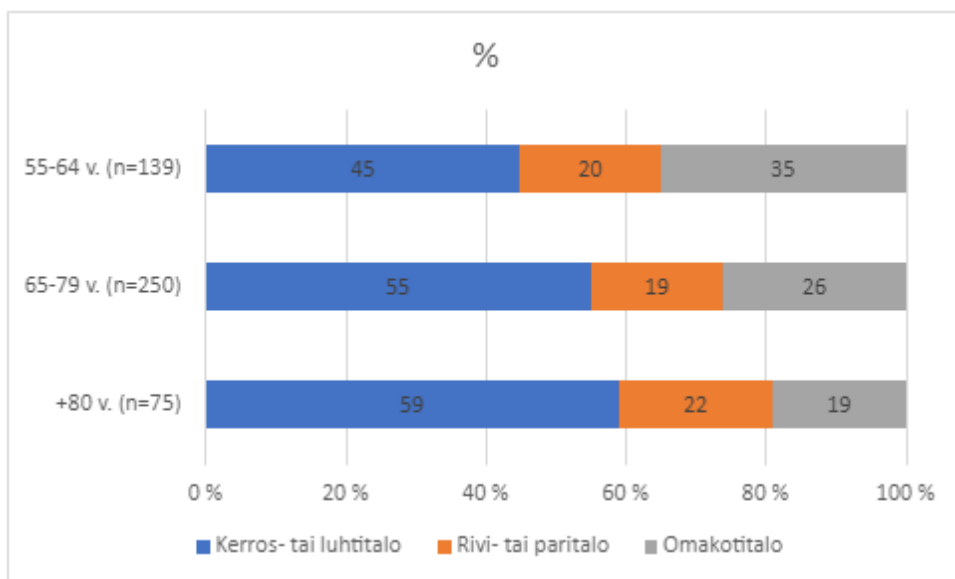
Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (n=466)

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneet ja Nokian väestö alueellisesti

Yli puolet vastaajista asuu kerrostalossa

Kaikista kyselyyn vastanneista kerrostalossa asuu hieman yli puolet, omakotilossa reilu neljännes ja rivitalossa viidennes. Omakotitalossa asuminen on selvästi yleisempää alle 65-vuotiaiden keskuudessa, kun taas kerrostaloasuminen yleistyy ikääntymisen myötä (kuvio 3).

Kuvio 3. Vastaajien asumismuoto iän perusteella

Erityisesti omakotitalossa asujia huoletti, miten terveys kestää

Erityisesti omakotitalossa asuvat toivoivat asuvansa nykyisessä kodissaan vielä noin 10 vuoden kuluttuakin. Kun kaikista vastaajista 63 % toivoi tätä, niin omakotitalossa asujista 70 % toivoi asuvansa tulevinakin vuosina nykyisessä asunnossaan. Vastauksissa kuitenkin välittyi huoli siitä, miten oma terveys riittää omakotitalossa asumiseen.

Kerrostalossa asuvista lähes kolmannes asuu hissittömässä talossa

Varsin yleisiä ovat hissittömät kerrostalot. Lähes kolmannes kerrostalossa asuvista ilmoitti, että talosta puuttuu hissi. Avoimista vastauksista kävi ilmi, että osassa hissillisistä taloista hissi oli ns. Välikerroshissi, jossa hissi ei kulje asunnolle asti.

Kun kyselyssä tiedusteltiin tyytyväisyyttä omaan asuntoon, niin kerrostaloasukkaiden keskuudessa hissi nousi esiin yhtenä tyytyväisyyden aiheuttajana. Sellainen hissi, jolla pääsee myös rollaattorin kanssa asuinkerrokseen, on selvästi yksi tyytyväisyyden tekijä.

Asunnossa liikkumista haittaavia tekijöitä ovat erityisesti portaat, kynnykset ja ahtaat tilat

Kaikista vastaajista noin viidennes ilmoitti asunnossaan olevan liikkumista haittaavia kynnyksiä ja neljännos liikkumista haittaavia portaita.

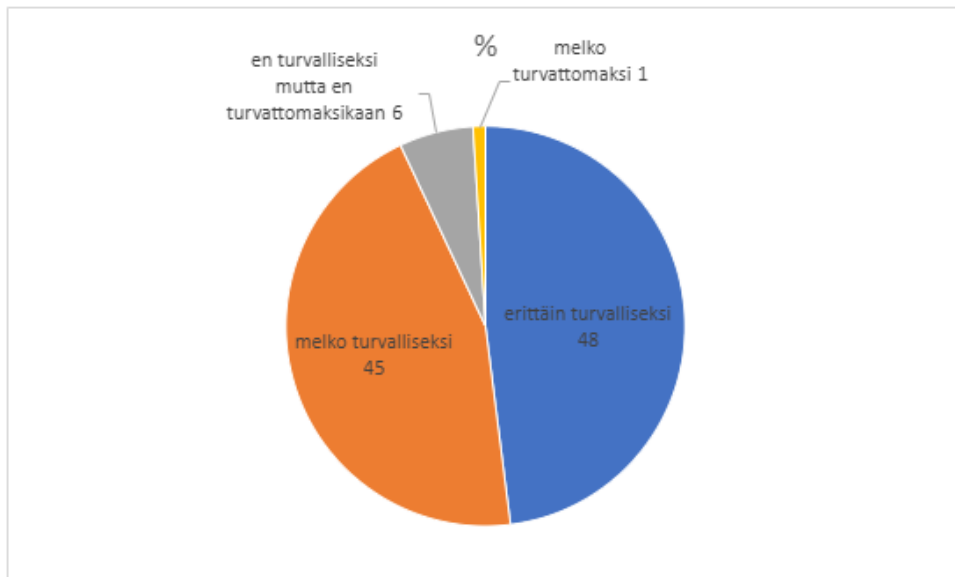
Lisäksi kyselyssä sai avoimella vastauksella kertoa, mitä muita esteellisyystekijöitä omassa asumisessa on. Vastaukset voidaan luokitella neljään kokonaisuuteen:

- **Ahtaat tilat:** etenkin wc- ja pesutilat ahtaita, oviaukot kapeita, *“vessassa ei mahdu kunnolla kulkemaan, kun lavaaari wc-pönttöä vastapäätä”*.

- Väärä korkeus: kaapit ja naulakot ovat joskus liian korkealla ja pistorasiat liian matalalla, *“pistorasiat lähellä lattiaa, kaapistot ihan liian korkealla, ovipuhelin korkealla, vaatenaulakko korkealla”.*
- Raskaat ovet: talon tai asunnon ulko-ovi oli melko yleinen esteellisyystekijä, *“ulko-ovet ovat erittäin jäykät ja niitä on kaksin kappalein”.*
- Portaat ja kynnykset: vaikka asunto olisi muuten esteetön, niin parvekkeelle, kellariin tai saunatiloihin saattaa olla vaikea päästä, *“saunassa askelmat, hissien ovet on aina hankalia rollaattorin kanssa liikkuessa, parveke on vähällä käytöllä kynnyksen vuoksi, se vaikeuttaa rollaattorilla sinne menoa”.*

Turvallisuutta asumiseen tuo lähellä olevat ihmiset

Valtaosa kyselyyn vastanneista koki oman asuinalueensa tällä hetkellä turvallisena. Kaikista vastaajista 93 % oli sitä mieltä, että oma asuinalue on vähintäänkin melko turvallinen (kuvio 4).

Kuvio 4. Miten turvallisiksi koet tällä hetkellä asuinalueesi? (n=464)

Turvallisuuden tekijöinä mainittiin kaikkein yleisimmin hyvä naapurusto. Yleinen rauhallisuus ja ihmiset ympärillä toivat turvan tuntua. Tärkeänä koettiin se, että asuinalue ja asuintalo ovat häiriöttömiä ja siistejä. Levottomuus, ilkkua ja päihteiden käyttäjät aiheuttivat turvattomuuden tunnetta.

Naapurusto tuntee toisensa melko hyvin. Naapuriapua saa tarvittaessa. (keskustan pohjoispuolella asuva nainen, 65-69 vuotta)

En enää yksin pimeällä halua kulkea. Tälläkin alueella on jonkin verran huumeiden käyttäjiä ja muita pikkurikollisia, esim. meidän talossa on menty useasti kellarikomeroihin ja pyöräsuojiin. (keskustan pohjoispuolella asuva nainen, 65-69 vuotta)

Syrjälueilla asuvien vastauksissa näkyi huoli kulkuyhteyksistä:

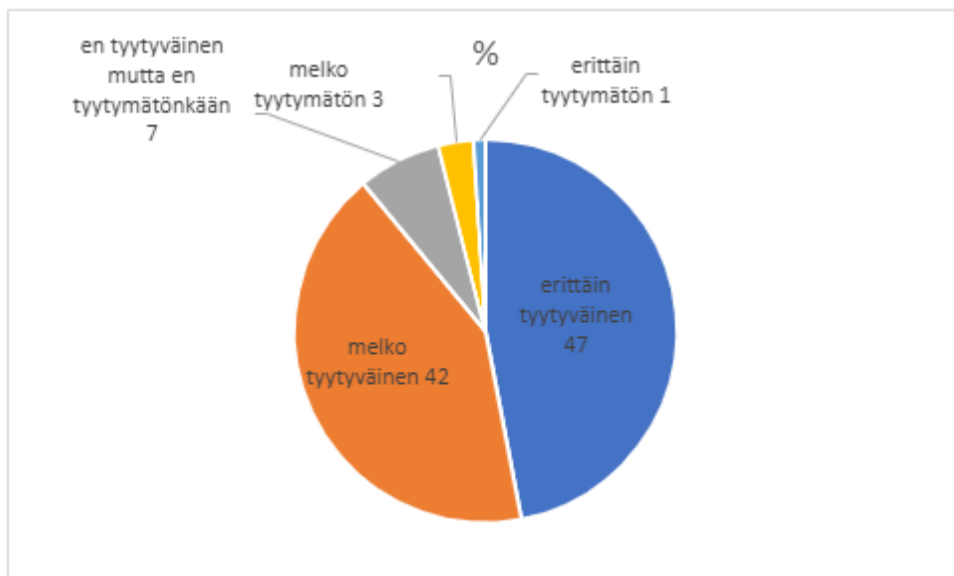
Rauhallista ja kuitenkin hyvät yhteydet, niin kauan kuin omalla autolla pystyy kulkemaan. Julkista liikennettä ei ole mahdollista käyttää. (haja-alueen eteläpuolella asuva nainen, 55-59 vuotta)

Joissain vastauksissa otettiin esiin turvattomuuden tunteen aiheuttajana pelko yksin jäämisestä ja siitä, ettei tarpeen tullen saa apua:

Koska asun yksin eikä lähellä ole sukulaisia tai ystäviä, joille voisi esimerkiksi antaa avaimen -olen miettinyt, mitä tapahtuu, jos tarvitsen esim. ambulanssia. Jos voisinkin sen itse soittaa puhelimella, niin miten apu pääsee sisälle. (keskustan eteläpuolella asuva nainen, 65-69 vuotta)

Tyytyväisyys nykyiseen asuntoon

Valtaosin ihmiset olivat tyytyväisiä nykyiseen asuntoonsa (kuvio 5). Kaikista vastaajista 89 % oli vähintäänkin melko tyytyväinen nykyiseen asuntoon.

Kuvio 5. Kuinka tyytyväinen olet nykyiseen asuntoosi? (n=462)

Tyypillisimpiä tyytyväisyyden aiheuttajia olivat hissillinen kerrostalo, esteetön asunto, tehdyt remontit, oma piha, palveluiden läheisyys ja mukavat naapurit. Vaikka asumiseen oltiin tällä hetkellä tyytyväisiä, niin etenkin omakotitalossa asujia huoletti pärjääminen siellä tulevaisuudessa.

Asunto, johon kuusi vuotta sitten muutimme omakotitalosta, valittiin "helppokulkuinen" kriteereillä. Hissi, tilava pesuhuone ym. (kerrostalossa asuva nainen, 70-74 v.)

Erittäin edullinen, yhdessä tasossa, luonto ympärillä, lähikauppa on, bussi kulkee läheltä, junalle 15 minuutin kävelymatka, rauhallinen taloyhtiö, hyvät naapurit. (rivitalossa asuva nainen, 65-69 v.)

Itse aikanaan rakentanut, mutta nyt ikä rajoittaa tehtäviä. OK-talossa aina rempattavaa. (omakotitalossa asuva mies, 75-79 v.)

Tyytymättömyyden aiheuttajista selkeimmin tuli esiin erilaiset esteettömyyteen liittyvät tekijät. Palveluihin pääsyn vaikeus arvelutti myös vastaajia ja saattoi aiheuttaa tyytymättömyyttä asumiseen.

Edullinen vuokra. Ihanat vuokranantajat. Tilaa on, mutta väärissä paikoissa. Keittokomero ja kylpyhuone tosi ahtaita Seinillä varustettu suihkunurkkaus ei toimi ikäihmisellä. Siellä ei mahdu pesemään itseään. Keittiötikkaiden käyttö, saadakseni ylimmiltä hyllyiltä laatikoita, hirvittää. (kerrostalossa asuva nainen, 70-74 v.)

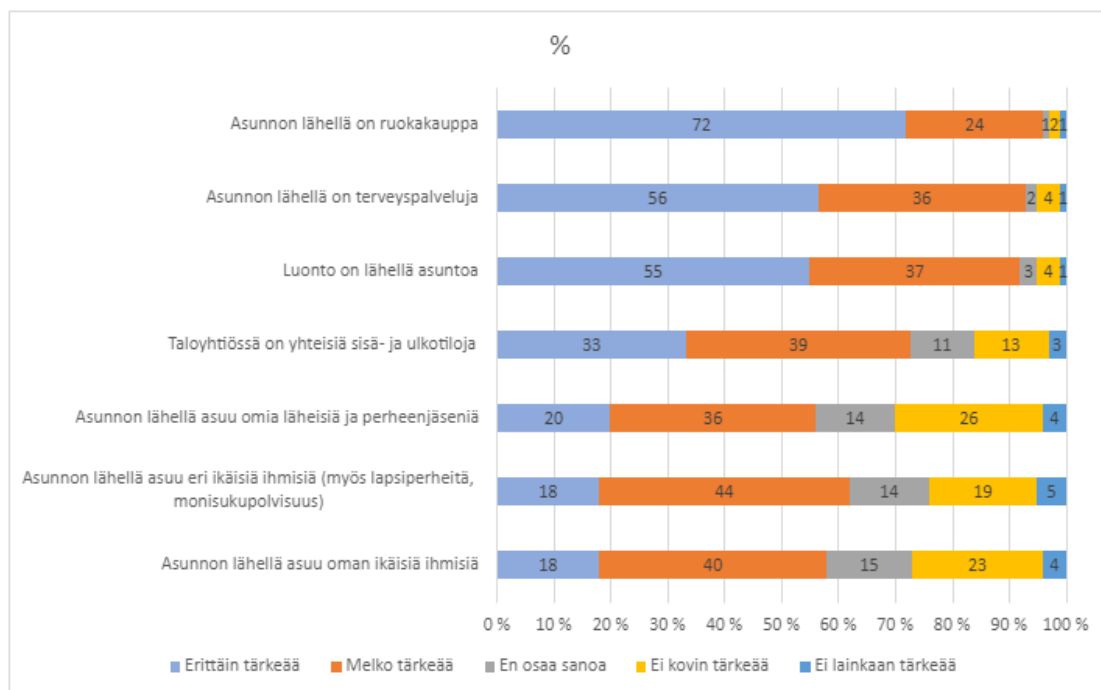
Asunto on liian pieni kulkea rollaattorin kanssa. (kerrostalossa asuva nainen, 85+ v.)

Omakotitalossa mukava asua, mutta pihatyöt ja lumityöt ovat rasittavia. (omakotitalossa asuva, ei halua määritellä sukupuolta, 60-64 v.)

Auton käyttö välttämätön, pitkät matkat apteekkiin ja terveyskeskukseen. Kaupat on myös kaukana, bussiin nouseminen vaikeaa ja pysäkille pitkä matka. (rivitalossa asuva mies, 70-74 v.)

Asunnon läheisyyteen toivotaan erityisesti ruokakauppa, terveyspalvelut ja pääsy luontoon

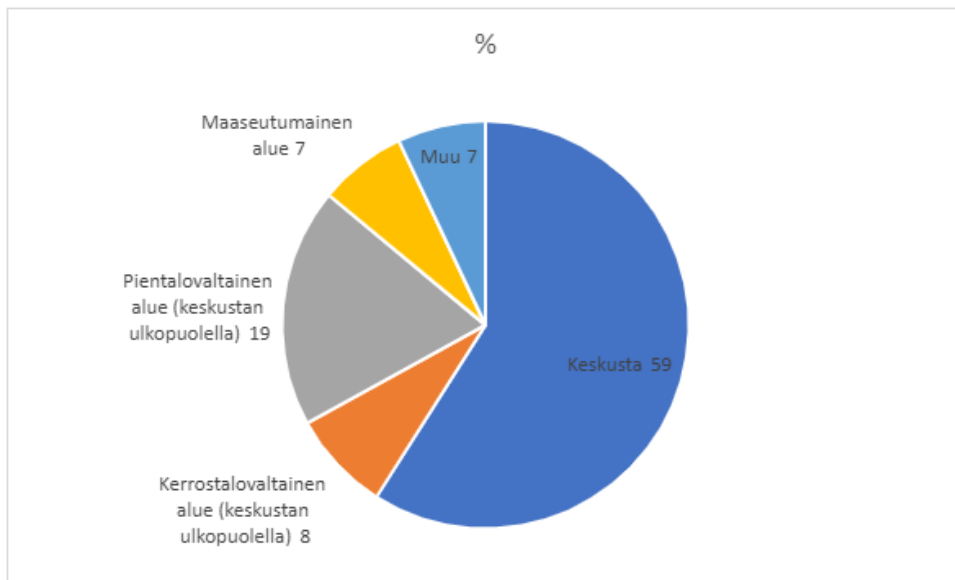
Tulevaisuuden asumista ajatellen kärkeen nousi selkeästi kolme asiaa: ruokakauppa, terveyspalvelut ja luonto. Nämä ovat asioita, joiden halutaan olevan lähellä omaa asuntoa (kuvio 6). Ruokakauppa koetaan tärkeimmäksi, jopa 72 % vastaajista oli sitä mieltä, että on erittäin tärkeää, että se on lähellä asuntoa. Vastaksista käy ilmi, ettei Nokialle toivota ikäihmisten keskittymiä.

Kuvio 6. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita tulevaisuuden asumista ajatellen? (n=463)

Keskusta on toivotuin asuinalue tulevaisuudessa

Tulevaisuuden asuinalueena keskusta koettiin kaikkein houkuttelevimpana (kuvio 7).

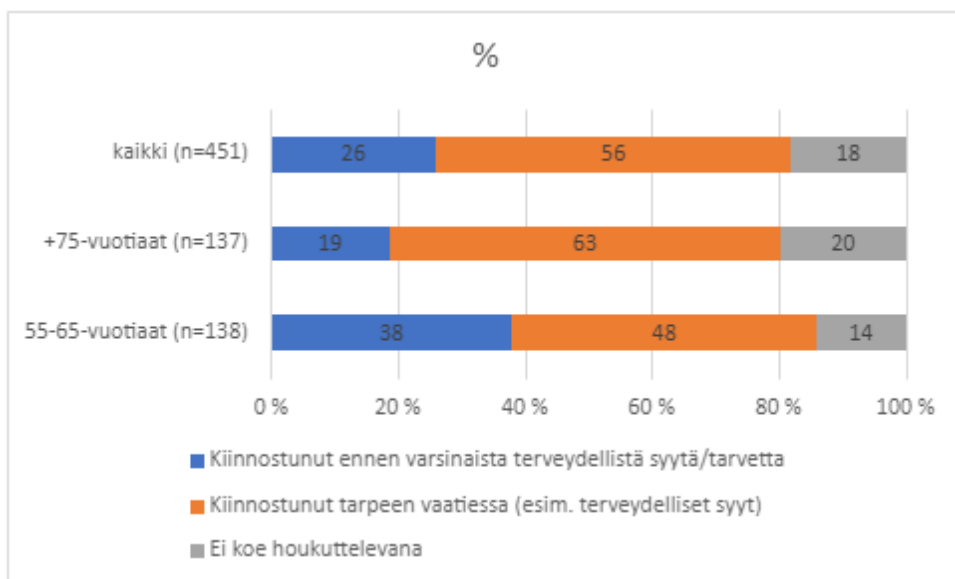
Kuvio 7. Millaisella asuinalueella haluaisit asua 5-10 vuoden aikana? (n=442)

Toive keskustassa asumisesta kasvaa ikääntymisen myötä. Kun ikää tulee enemmän, niin keskusta- ja kerrostaloasuminen toiveena voimistuvat. Vastaavasti toive pientalovaltaisesta tai maaseutumaisesta asuinalueesta vähenevät selvästi ikääntyessä.

Valtaosa on kiinnostunut uusista asumisratkaisuista

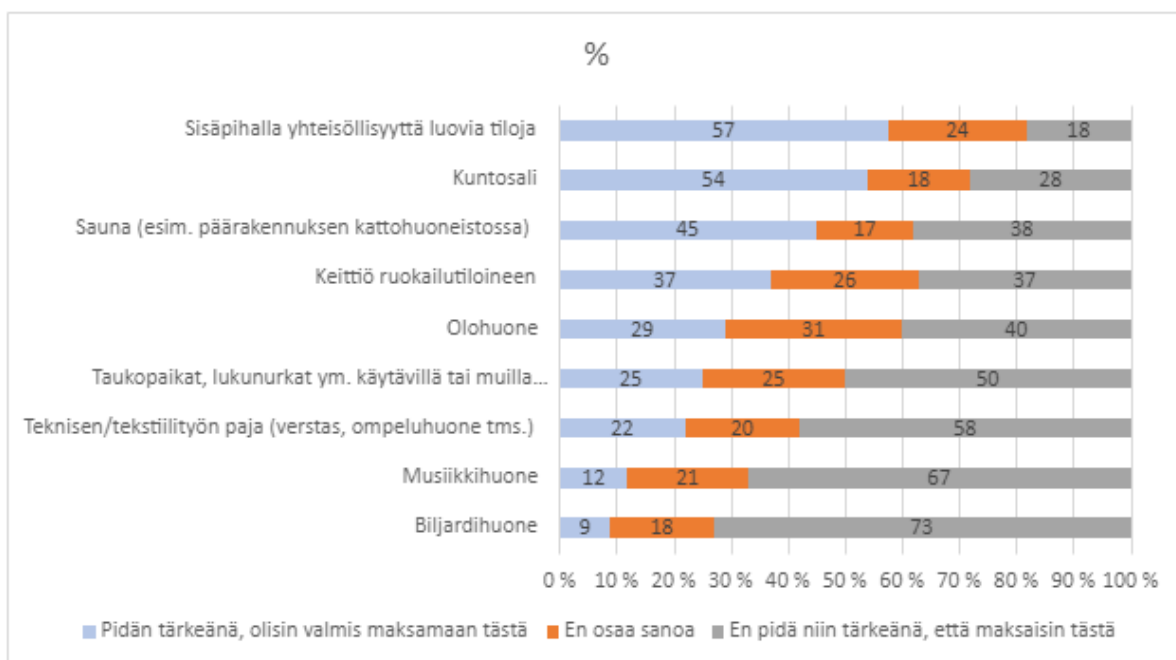
Kyselyssä tiedusteltiin suhtautumista uudenlaisiin asumisratkaisuihin, joista nykyisin käydään keskustelua. Uusia ratkaisuja ovat palvelu-, hyvinvointi- ja seniorikorttelit. Kortteli voi olla yhtenäinen rakennus tai verkostomainen kortteli. Keskeisenä tavoitteena on ikäihmisten tarvitsemien palveluiden läheisyys ja saatavuus, asumisratkaisujen esteettömyys, viihtyisyys ja yhteisöllisyyden edistäminen.

Valtaosa (yli 80 %) näkee kortteliasumisen hyvänä vaihtoehtona, noin neljännes (26 %) jo ennen kuin olisi varsinaista terveydellistä tarvetta (kuvio 8). Erityisesti nuoremmat seniorit (55-65-vuotiaat) ovat kiinnostuneita kortteliratkaisuista. Heistä 38 % on kiinnostunut niistä jo ennen terveydellistä tarvetta.

Kuvio 8. Kuinka houkuttelevalta asumisratkaisulta ns. palvelu- /hyvinvointikortteli kuulostaa?

Kortteliratkaisun yhteydessä kysyttiin, millaiset yhteiskäyttöön tarkoitetut tilat ovat vastaajien mukaan tärkeitä. Kuvioon 9 on asetettu kysytyt asiat tärkeysjärjestykseen sen mukaan, miten tärkeinä vastaajat ne näkevät. Kaikkein tärkeimpänä pidettiin sitä, että sisäpihalla on yhteisöllisyyttä luovia tiloja. Jopa 57 % piti sitä niin tärkeänä, että olisi valmis maksamaan ylimääräistä siitä. Seuraavaksi tärkein on kuntosali.

Kuvio 9. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia yhteiskäyttöön tarkoitettuja tiloja, eli olisitko valmis myös maksamaan niistä? (n=456)

Hyvä asuminen muodostuu pääasiassa kolmesta tekijästä

Kyselyn perusteella hyvän asumisen elementit syntyvät karkeasti kolmesta seikasta: 1) esteettömyydestä, 2) mahdollisuudesta olla yhteydessä toisiin ihmisiin sekä 3) mahdollisuudesta nauttia luonnosta.

Esteettömyys tarkoittaa esteettömyyttä asumisessa eli ei ahtaita tiloja eikä portaita tai kynnyksiä. Esteettömyys tarkoittaa myös palvelujen saavutettavuutta, erityisesti kauppapalvelujen. Esteettömyyttä on myös liikkumisen mahdollistaminen eli julkinen liikenne tulee olla toimivaa.

Yhteys toisiin ihmisiin osoittautui toiseksi hyvän elämän tekijäksi. Hyvät naapuruussuhteet luovat turvallisuutta. On tärkeää, että eri puolilla kaupunki on helposti saavutettavia tapaamispaikkoja. Oma rauhaa arvostettiin, mutta halutessaan tulee olla mahdollisuus matalalla kynnyksellä tavata muita ihmisiä.

Luontoyhteys korostui kyselyssä useassa kohtaa. Ihmiset toivovat puistoja lähelle asuntoa, mahdollisuuksia puutarhan hoitoon, esimerkiksi viljelylaatikoita sekä helposti saavutettavia kävelyreittejä luontoon.